

Udskriftsdato: lørdag den 13. juni 2026

2010/1 BR 4 (Gældende)

Beretning om pattegrisedødelighed

Ministerium: Folketinget

Beretning

om

pattegrisedødelighed

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har på flere møder drøftet problemet med den høje pattegrisedødelighed i den danske svineproduktion. Debatten har ofte omhandlet, om det danske avlsarbejde for fødsel af større kuld grise har ført til øget pattegrisedødelighed.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (DJF), Aarhus Universitet, har i en rapport om pattegrisedødelighed fra januar 2011 konkluderet følgende om pattegrisedødeligheden:

»Danske søer har igennem avlen opnået en af verdens højeste kuldstørrelser, men Danmark er også det land, som har den højeste andel døde grise ud af det totale antal fødte grise sammenlignet med de lande, vi har fundet oplysninger fra. Dette skyldes en andel af grise, der enten er dødfødte eller dør indenfor de første timer efter faring. Opgørelserne fra besætninger giver ikke mulighed for at vurdere, hvor meget der kan tilskrives et øget antal dødfødte grise, og hvor meget der skyldes dødsfald efter fødsel, men litteraturgennemgangen tyder på, at dødelighed i begge kategorier øges med kuldstørrelsen. Den høje andel af døde grise er derfor både et etisk og velfærdsmæssigt problem, da de fleste grise, som dør efter fødslen, synes at gøre det ved en lidelsesfuld død. Som det fremgår af afsnit 1 har de seneste års avl mod større kuldstørrelse formodentlig været en stor del af årsagen til den stigende andel af døde grise i perioden fra 1992 til 2004. Inddragelse af antal levende grise ved dag 5 som avlsmål i stedet for kuldstørrelse synes ikke at være et avlsmål, der kan nedbringe andelen af døde grise, men målet har ført til en stagnering af den totale dødelighed af pattegrise. Den store kuldstørrelse har nødvendiggjort brug af ammesøer for at hindre overskydende grise i at dø ved deres biologiske mor som følge af manglende patter til alle grise. Brug af ammesøer udgør primært et velfærdsmæssigt problem, fordi det betyder, at ammesøerne fikseres i en længere periode. Desuden medfører brug af ammesøer et stigende behov for farestipladser, som bør imødekommes for at sikre, at søerne kan indsættes i farestalden i god tid før faring. Indførelse af pattegriseoverlevelse i det danske avlsindeks er en oplagt mulighed for at reducere pattegrisedødelighed, og de nødvendige oplysninger og beregningsmetoder er allerede tilgængelige eller kan fremskaffes med begrænset indsats. Dette vil dog ikke føre til en reduktion her og nu af pattegrisedødelighed i produktionsbesætningerne. Tidshorizonten for en effekt af inddragelse vil afhænge både af, hvordan overlevelse vægtes i avlsindekset, og hvornår avlsarbejdet slår igennem i produktionsbesætninger (første effekter kommer tidligst efter 20-22 mdr.). Der er desuden forskningsaktiviteter i gang, som på sigt kan bidrage til at effektivisere avlen for egenskaber, som f.eks. overlevelse, vækst og patteantal, yderligere. Der vil fortsat være behov for en intensiv indsats på managementområdet for at reducere pattegrisedødeligheden, da den høje kuldstørrelse stiller store krav til so og management. Der er god dokumentation for, at forbedret management i form af øget faringsovervågning og intensiveret rådgivning omkring sosundhed nu og her vil kunne forbedre grisenes overlevelse. Et bedre nærklima f.eks. i form af halm eller opsætning af ekstra varmekilder, hvor pattegrisene fødes vil hindre, at nyfødte pattegrise underafkøles straks efter fødslen. Dette vil sandsynligvis kunne reducere dødeligheden. Desuden viser flere undersøgelser, at en risikofaktor for dødfødte grise er det skift fra løsdrift til fiksering, som søerne udsættes for, når de flyttes til farestalden. Dette problem øges med fuld implementering af løsdrift i alle drægtighedsstalde fra 2013. Indførelse af løsdrift i hele reproduktionscyklus vil kunne afhjælpe dette problem og samtidig sikre bedre velfærd for søerne, men kan ikke forventes overordnet at føre

til en reduktion i pattegrisedødeligheden. På sigt vil flere andre tiltag kunne vise sig at have en positiv indflydelse, men disse forudsætter yderligere forskning, udvikling eller afprøvning.«

Rapportens konklusion peger altså på, at avlen er sagens kerne, hvis pattegrisedødeligheden skal nedbringes, men også, at det er vigtigt at fokusere på managementområdet.

Justitsministeren nedsatte i august 2010 en arbejdsgruppe om avl af dyr. Arbejdsgruppen skal nærmere overveje, hvordan det bedst muligt sikres, at avl af dyr finder sted på en måde, der er etisk og dyrevelfærdsmæssig forsvarlig, samtidig med at der tages hensyn til de positive aspekter ved målrettet avl af dyr.

Arbejdsgruppen om avl af dyr er nedsat med henblik på at overveje, hvordan de negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr kan begrænses, samtidig med at der tages behørigt hensyn til de positive aspekter ved målrettet avl af dyr. Arbejdsgruppen er bl.a. nedsat på baggrund af en fælles henvendelse om avl af dyr fra Dyreværnsrådet og Det Dyreetiske Råd.

Arbejdsgruppen skal indledningsvis forsøge at afdække omfanget af de negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr. På baggrund heraf skal arbejdsgruppen overveje, hvilke tiltag der kan iværksættes for at afhjælpe de konstaterede negative dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af avl af dyr, herunder eventuelle lovgivningsmæssige tiltag. Arbejdsgruppen skal gennemgå og vurdere de praktiske, etiske og retlige spørgsmål, som de enkelte tiltag rejser.

Arbejdsgruppen skal efter kommissoriet så vidt muligt færdiggøre sit arbejde inden udgangen af juni 2012.

I forlængelse af den fortsatte debat om pattegrisedødelighed finder udvalget, at det vil være oplagt, at arbejdsgruppen om avl af dyr påbegynder arbejdet med spørgsmålene i relation til svineproduktionen. Rapporten fra DJF, Aarhus Universitet, har netop påpeget, at de seneste års avl mod større kuldstørrelse formodentlig har været en stor del af årsagen til den stigende andel af døde grise i perioden fra 1992 til 2004, og at inddragelse af antal levende grise ved dag 5 som avlsmål i stedet for kuldstørrelse synes ikke at være et avlsmål, der kan nedbringe andelen af døde grise, men at målet har ført til en stagnering af den totale dødelighed af pattegrise.

Dødeligheden blandt pattegrise er meget høj (24 pct.) og udvalget finder derfor, at justitsministeren bør pålægge arbejdsgruppen om avl af dyr at behandle spørgsmålene i relation til de danske avlsmetoder i svineproduktionen som den første opgave, og at arbejdsgruppen afgiver en delrapport om emnet inden udgangen af 2011.

Umiddelbart efter afgivelsen af delrapporten skal der på denne baggrund udarbejdes en koordineret plan for nedbringelse af pattegrisedødeligheden, hvor avlen, som er placeret under justitsministeren, ses i sammenhæng med andre tiltag, der fremmer grisenes overlevelse, som er placeret under fødevareministeren.

P. u. v.

RENÉ CHRISTENSEN

Udvalgsformand